

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1903. december 6

Vasárnap.

XXII. évfolyam. 98. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdája küldendő dőlk.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petsorosért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyiltterek díja előre fizetendő.

A székely vasutak.

A székely vasutak kiépítése ügyében már sok csalódás érte a székelységet.

Dániel Ernő óta, ki alatt a sepsiszentgyörgy—mádéfalvi, illetőleg gyimesi utvonallal kiépült, a hány kereskedelmi miniszterünk volt, mindenik melegen érzett a székelység iránt, s az előtte megjelenő deputációknak mindenik megígérte, hogy a székely vasutak ügye előtte első rendű kérdés s azt a legrövidebb idő alatt meg fogja oldani. Ezen ígérete dacára azonban a megoldás elmaradt s a vasut még mostan is kiépítetlen.

Midőn az elmúlt év elején a Széll kormány a beruházási törvényjavaslatot beterjesztette, általános elégedetlenséget keltett, hogy a székely vasutak kiépítésére olyan, aránylag csekély összeg van felvéve, mely a kiépítést csaknem ad grekász kalendász elodázza. A székely képviselők pártkülönbség nélkül s közöttük a négy csiki képviselő is mozgalmat indítottak, hogy a pénzügyminisztert más elhatározásra bírják s a beruházási törvényjavaslatba a székely vasutak céljaira akkora összeget vétessenek be, mely azok kiépítését a lehető legrövidebb idő alatt biztosítsa.

Urmáncy Nándor székely képviselő ezen ügyben annak idején interpellációt intézett a pénzügyminiszterhez s erre az

interpellációra Lukács László akkori pénzügyminiszter nyílt ülésben kijelentette, hogy a beruházási törvényjavaslatnak a székely vasutakra vonatkozó részét a törvényjavaslat tárgyalása alkalmával hajlandó lesz módosítani a székely képviselők s általában a székelység kívánsága értelmében.

A törvényjavaslat azonban nem került tárgyalás alá, mert az obstrukció minden időt lefoglalt a maga számára. Azóta a kormány háromszor változott, de a székely vasutak kérdésében s azzal együtt még sok más fontos ügyben nem történt semmi az ország roppant nagy kárára.

A mint Tisza István és társai vették át az ország ügyeinek vezetését s az országgyűlési tárgyalások újól megkezdődtek, a székely vasutak ügye is szóba került s az így felmerült nyilatkozatokból azt a meggyőződést meríthetjük, hogy a székely vasutak ügye, ha ugyan az obstrukció miatt a már régen elintézésre váró ügyek tárgyalásra kerülhetnek, talán végre valahára lebonyolítottatik és megoldatik a székelység ezen igazán égető kérdése is.

Ez a meggyőződésünk annál szilárdabb, mert az említett nyilatkozatok közül egyiket maga a miniszterelnök Tisza István gróf, a másikat pedig Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter, tehát a legilletékesebb emberek tették.

Tisza István gróf, midőn a képviselőházban programját előterjesztette, kijelentette, hogy a beruházási törvényjavaslatot vissza fogja venni, de rövid idő alatt újól fogja terjeszteni, megejtven rajta azokat a módosításokat, melyeket a jelen kormány feltétlenül szükségesnek lát. Polónyi Géza egy közbeszólására a miniszterelnök kijelentette azt is, hogy a székely vasutak ügye a kormány egyik legelső gondját fogja képezni.

A másik kijelentést Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter tette egy deputációnak. Ennek lényege és bennünket közelebről érdeklő része az, hogy a soroksági Duna ág szabályozására és hajózhatóvá tételére a földművelési miniszterium költségvetésében felvett öt milliós tételt törülni fogják s az így eső összeget a székely vasutak kiépítésére állítják be.

A két nyilatkozat együttesen garanciát nyújt arra nézve, hogy végre valahára a székely vasutak kiépítése, mely a Székelyföldre nézve ugyyszólva életkérdés talán egy pár év leforgása alatt meg fog történni.

Bizunk a két előkelő kormánytag együttes ígéretében s midőn azt az összes székelység hálásan veszi tudomásul, egyben bizonyára a legőszintebben és a leg-hathatósabban fogja támogatni azt a kormányt, mely a székelységre nézve oly fontos és életbevágó ügyet düllőre viszi.

TÁRGA.

A materializmus és a jövő.

(Felolvasás a „Kézdivásárhelyi Kereskedő Ifjak Társulatának” 1903. november hó 28-án rendezett Katalin-estélyén.)

Irta: Koch Sándor.

II.

Mi eddig azt hittük, hogy az anyag élettelen, a materializmus kijöktat minket, hogy élettelen csak a semmi, minégy anyag él, él pedig mint erő. Nem képletes beszéd tehát, hanem való igaz, mikor azt mondjuk, hogy a eszimahuzó lehuza eszimahuzó és hogy a diván testünket hordja. Sőt ha kellőképen bele-mélyedtünk majd a materializmusba, látni is fogjuk, mint nyújtja ki karjait sarkunk után a szorgalmas eszimahuzó és mint igazodik helyre az udvarias diván, mikor szreveszi, hogy rá akarunk ülni Igen mert az anyag erő. A világmindenség minden zuga tele van számtalan lebegő, szikrázó, harcoló erővel, az egész világ nem egyéb, mint egy nagy zsák telve erővel és erőskékkel, melyek benne nyüzsgönek, izegnek-mozognak, mintha csak rákokkal volna tele az az óriási zsák!

Az anyag erő, de az erő anyag! Lelkünkrol pl. tudjuk, hogy az erő, de vajjon anyag is egyszersmind?

Vajjon az ember érzéseinek és gondolatainak szintén szükségük van e térre, hogy létezhesse, mint a testnek? Vajjon a gondolatok hosszak-e, szélesek-e vastagok, vékonyok, magasak-e vagy mélyek?

E pont körül vannak a materializmusnak igazán bokros érdemei. Miesoda, a lélek, ez a bábszínház-igazgató, aki a testen belül csak megráncigál egyes szálakat és így majd a kezét, majd a lábát, majd a szemét, majd a száját mozgásba hozza, a léleknek ne volna karja, a melylyel ráncigál, a lélek ne volna anyag? E kérdés alakjában fejezte ki gyanuját a materializmus. És uccsu neki. Mint valami ügyes detektiv, utána sompolygott a léleknek az ő titkos utain és nem érdemelte volna meg az ügyes nevet, ha a kis hamist, mely évezredekben át a legtitkosabb homályba burkolódzott, végre le nem leplezte volna. Bizony leplezte és megállapította, hogy a lélek sem jobb, se nem nemesebb ám a többi testrésznél, mert a lélek is csak olyan anyag, mint a többi. Ennélfogva már nincs tavol az az idő, mikor gondolatainkat és érzelmeinket, mint a békákat szokás, a boncoló asztalhoz szeghezhetjük és nagyító üvegen át vizsgálthatjuk.

Mi a gondolkodás? Nem egyéb, mint az agynak elektromos áram fejlődésével és anyagvesztéssel kapcsolatos mozgása. Ez ember csak virág, agyveleje a virág szirma, szelleme a virág illata. Utóvégre az ember is csak apró anyagtestecskékből keletkezett és, pedig oly módon, hogy az a zene, mely ezekben

a testecskében, parányokban eredetileg benne volt, egyszerre csak megszólalt és a testecskék a zene ütemére táncolni kezdtek és addig táncoltak, míg a négy világtájból valahogy egy halomra össze nem gyűltek. Mikor együtt voltak, kész volt az ember. Ez ember lelke ezen anyagtestecskék szeszélyes ereje.

Az anyag, melyből az állati test fölépül, főleg az étel és ital. Világos tehát, hogy az állat természete lényegesen függ táplálékának természetétől, mert hiszen alapjában véve mindkettő egy és ugyanaz. Így például: a birka nem volna ártatlan, ha ártalmatlan füvel nem táplálkoznék, a tigris nem volna vérengző, ha nem táplálkoznék vérral. Ha a birka vért inna és a tigris füvet ennék, akkor a birka anyagot eszerélt vérről, azaz tigrissé, a tigris anyagot eszerélt füvé azaz birkává változnék. — És valamin a birkából tigris lehet, ugy változhatnak át emberek is, ha állati táplálékot vesznek magukhoz állatokká, viszont állatokat át lehet étetni emberi ételekkel emberekké. Sőt nem valószínűtlen az a föltevés, hogy valamennyi állat és valamennyi ember egy és állattól származik, a melynek ivadékaik épen a táplálék különfélése miatt lettek oly különfélék. Hogy minő volt ez az állat s vajjon az emberek elfajult állatok-e, vagy az állatok elfajult emberek-e, ez a kérdés ma még meglehetősen eldöntetlen.

Annak, hogy mint változhatnak át emberek állatokká, annak érdekes példái az angolok. Aki

Főispánváltások. A Magyar Nemzet általánosságban megelégedve a tömeges főispán-menesztések hírével. Hírül adja azonban, mint bevezetett dolgot, hogy Deésy Zoltán szolnok-dobokai főispán lemondott állásáról: befejezett dolog az is, hogy Veszprém vármegye főispánja boldogult Fenyvessy Ferenc helyébe, Kolossváry József eddigi veszprémi alispán lesz, míg dr. Kaizler György eddig szilágymegyei alispán ugyancsak Szilágy vármegyének lesz főispánja. Gróf Lázár István, Brassó vármegye főispánja a márostromadamegyei főispáni széket fogja elfoglalni.

A Kossuth-párt értekezleteiről. Csütörtök délután Kossuth Ferenc és az obstrukciós csoportjának vezéralakjai hosszasan tanácskoztak. Elhatározták, hogy a párt egységét nem fogják megbontani és hogy ez lehetséges legyen, elfogadják a Kossuth Ferenc javaslatát. A javaslatot azonban két irányban kibővíteni kérik. Először is vétessék bele, hogy a parallel ülések előtt hozott határozatok töröltesse nek, másodsorban: jelentse ki a miniszterelnök, hogy Magyarországon minden jog a nemzetől ered. Ennél fogva a hadsereg nyelvének megállapítási jogát is a korona és az országgyűlés együtt megváltoztathatják. Kossuth Ferenc kész örömmel magáévá tette a módosításokat, illetve bővítéseket s így a béke helyre állására kedvező kilátás van.

A konferencia megállapodása szerint Thaly Kálmán a pénteki pártgyűlésen javaslatot terjesztett elő. A javaslat így hangzik:

A hadsereg nyelve az ország egyéb nagy érdekeit érintő politikai okokból most nem érintetik. Azonban az országgyűlés törvényszerű befolyása, mint minden alkotmányos jogra úgy az 1867. XII. törvényekre is fennáll és mivel minden jog a nemzetől ered úgy a törvényhozás mai álláspontját is a korona és az országgyűlés együtt megváltoztathatják.

Ezen szövegezést — mint sürgönyzik — Kossuth Ferenc, Thaly Kálmán és Tóth János Tisza Istvának is megmutatták, ki az indítványt magáévá tette, a parallel ülések felfüggesztése dolgában pedig a legelőzékenyebben nyilatkozott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A technikai obstrukció december 2-án tovább dühöngött s ugyancsak unalmassá tette a törvényhozás munkáját. Már délután három óra is elmúlt s még mindig nem hitelesítették a jegyzőkönyvet. Természetes, hogy ily körülmények közt a napirend még csak szóba sem jöhetett.

A jegyzőkönyvnél Okolicsányi László és Lengyel Zoltán szólalt fel s Okolicsányi három, Lengyel Zoltán pedig egy indítványt adott be a jegyzőkönyv

ellen. Az indítványok felett aztán megindultak a felállással való szavazások, azonkívül ma már öt névszerinti szavazást is rendezett az ellenzék.

Minden érdekesebb mozzanat nélkül folyt az ülés azzal a céllal, hogy ma se lehessen a parallel ülést megtartani.

A miniszterelnök ma sem hagyta megjegyzés nélkül ez obstrukció eljárását. Kétszer is felszólalt annak jellemzésére. Az első felszólalásában Lengyelország sorsát állította az ellenzék elé, a másik felszólalásában pedig megköszönte az ellenzéknek, hogy önmaga járhatja le magát. Természetesen a miniszterelnök mind a két felszólalását zajongva és közbekiáltásokkal fogadta az ellenzék. Az ülés 8 órakor ért véget.

A képviselőház december 3-iki ülésén Perczel Dezső elnökölt.

A jegyzőkönyv felolvasása után az ellenzék újabb névszerinti szavazásokat produkált, mely este fél nyolc óráig eltartott, ekkor lett vége az ülésnek. Ekkor napirendet állapítottak meg a szombati ülésre, mivel egyhangú határozat szerint pénteken nem tartott ülést a Ház.

Székelyföldi legelők.

(k) Annak az akciónak, a mit Darányi földmivelésügyi miniszter indított meg a Székelyföld gazdasági viszonyainak javítására, mezőgazdasági szempontból talán egyik legjelentősebb munkája leend a székelyföldi legelőinek rendbehozatala. Nagy szó. Mikor négy vármegye rongteteg kiterjedésű legelőterületei forognak kérdésben, de bármily nehéznek látszik is a feladat, nem kivihetetlen s mindenestre érdemes érte k fejteni a székelyföldi miniszteri kirendeltségnek minden igyekezetét.

Tudjuk, hogy a székelyföldiek igen kevés szántóföldje. Ekemivelésre csak a szűk völgyek keskeny területei használhatók. Azt is mondják, hogy a székely nem földműves. Van benne egy szemernyi igazság. Nem a szántóföld megművelésétől függően megélhetése, nem lett a székely olyan igazi földműves, mint a szántás-vetésből élő alföldi magyarság. Erdőből s állataiból állott vagyona. Erdőt az óriási közös erdőkön s pásztorkodott az óriási közlegelőkön. Így van ez ma is, de így volt különösen régen, míg a szinte határtalan erdőlések s ugyszólván korlátlan legeltetésnek útját nem állta az arányosítás.

Hanem a Székelyföld legelőin is bebizonyult az a régi igazság, hogy nem ott fejlődött igazi mezőgazdasági kultúra, hol a természet bőségesen megadta a gazdálkodás feltételeit, hanem a hol a természettel való folytonos, de mégis sikeres küzdelem uralkodni tanította az embert a természeti nehézsé-

geken. A székely ember csak legeltette, de nem kezelte a legelőjét, minek folytán jóformán el is vesztette. Egyik részét a katasztrálta meg, a másik részét előbb millió bokorral behálózta, majd teljesen bekebelezte az erdő, mely foglalásra az erdőtervényűtött jóváhagyó pecsétet. A mi még megmaradt, szétarabolták a vízmosások, szegénynyé tette az elkopárosodás, veszélyessé a mótely, mi bőven megtörtött s ki is irtotta a székelyföld juhait a vízesebb helyeken. Annak a négy székely vármegyének, a melyeknek a földjét a természet erdőnek és legelőnek predesztinálta, ma már alig van többé jó legelője, nem fejlődött ki, hanem visszahanyatlott régi virágzó legelő gazdasága.

Igy találta a székely akció a székelyföldi legeltetési viszonyait.

Első gondja volt tehát a székelyföldi kirendeltségnek, hogy a legeltetés ügyét vegye gondozásba. Abból a felfogásból indult ki az első kezdeményezés, hogy példát kell adni a legelőjavításra, utmutatást a kivételre és mindenekelőtt pénzbeli támogatást. A feljavításra alkalmas kisbirtokossági legelők kijelöltek. Maguk ajánlották fel a birtokosságnak, megajánlván egyúttal a javításokhoz szükséges munkaerőt. Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszter adta a szakembereket, ő adta a pénzt is a kivételre, egy summában 30.000 koronát bocsátván e célra a székelyföldi miniszteri kirendeltség rendelkezésére s az egész munkálatot a székely vármegyék gazdasági egyesületeinek odaadó támogatásával a miniszteri kirendeltség foganatosítja.

Ma már 14 közbirtokossági legelő feljavításának van meg a munkaterve s ugyanannyi legelőn fognak a munkálatok még ez év folyamán megkezdetni.

Legfőbb baja a közlegelőeknek a mértéktelen felbokrosodás. A futó-fenyő sok legelőnek felét vagy háromnegyedét elfoglalja. Ezek lesznek kiirtandók mindenekelőtt. Jó eszközök s munka kell hozzá. Az eszközök segélyképpen adatnak, a munka részét elvégzi a közbirtokosság. Következik az így felszabott legelők elegygetése. Rébtoronák szintén segélyképpen fognak engedélyeztetni. A bevetéshez szükséges fűmág szintén az engedélyezett segélyből fog beszereztetni.

Ha a legelő e kitisztítással, egyengetéssel s fűmagvetéssel rendbe hozott, következnek a célszerű legelőgazdaság további legszükségesebb feltételei. Gondoskodni kell itatókról, vízlelen helyeken s vízlevezetésről, hol a mótely miatt volt lehetetlen a legeltetés. Munka és pénz megint. A munkát adja a birtokosság, a pénzsegélyt a földmivelésügyi miniszter.

Amaz istállók, faalkotmányok, a melyek betarkítják Svájce hegyi legelőit, a Székelyföld legelőiről teljesen hiányoznak. Eső, szél, vihar és sokszor hó elöl

márlátott angolt, akár elevenen, akár festve, az észrevehette, hogy két metszőfoguk tigris divat szerint kinő a szájukból. Ez onnét van, mert az angolok embertelenül sok húst esznek. Továbbá azt is észre lehet venni az angolokon, hogy beszédjük, mindinkább hasonlítani kezd az állati rőfögöshöz. Ez is a sok husevéstől van. Szóval olyan az ember, a milyen a tápláléka.

Csak hogy tévedt, aki azt gondolja, hogy az ételek minősége és mennyisége csak a testre bír átalakító hatással. Bir az a lélekre is! Hiszen minden nap tapasztaljuk, hogy bizonyos ételek és italok mily hatalmas befolyást gyakorolnak az ember lelki életére. Mindennap tapasztalhatjuk, hogy egészen másképp érzünk, gondolkodunk és cselekszünk, ha jól ebédeltünk, másként ha rosszul és legmáskéntebb, ha sehogy. Más hangulatban vagyunk, ha teát vagy kávét és másban, ha sört vagy bort ittunk.

Hogy a materializmus szerint a szellemi tehetősége az embernek miként fog működni, erről egy mindennapos példa világos képet fog nyújtani.

Tegyük föl, hogy egy jövendőbeli materialista utközben találkozik egy koldussal. Legelőször is az fog történni, hogy az a tény, melyet a koldus anyageje minden irányban kiszór, a materialista látóidegeit megüti, akárcsak a nem materialista kéz a zongora billentyűit. A látóideg működésbe jő és egész hosszán végig, mint a telegráfdrót, továbbítja a hírt az agyba: „Itt ül jobbkézfelel egy vak koldus, aki fölülte szájalmas látványt nyújt.” Az agyállomás, mely ezt a hírt átvette, ezt a kérdést sürgönyözi

erre az érzések és érzelgős ügyek központi állomására, mely a szívben fekszik. „Van-e részvét raktáron?” Ha nincs részvét, vagy azért, mert a materialista nem ebédelt részvétanyagot tartalmazó ételeket, vagy mert egyáltalában nem ebédelt, akkor központi állomástól visszérkezik a tagadó válasz: „Nincs.” Ezzel az ügynek vége s a materialista folytatja útját. Ha azonban raktáron van részvétanyag, úgy az mozogni kezd és észrevételei magát. Mihelyt az agyba visszaérkezett a válasz, hogy van részvét, az átvevő állomás rögtön továbbítja a választ véleményadás végett az agynak azon részébe, ahol az okossági és célszerűségi tekintetek székelenek. Ez az osztály az emlékezeti cikkek raktárában az iránt fog tudakozódni, vajjon van-e az erszényben aprópénz. Ha a válasz igenlő, akkor az okossági és célszerű tekintetek ügyosztálya megfontolja, vajjon nem kellene-e az aprópénzen inkább cigarettát vagy bort venni, vajjon van-e a közelben elég közönség, mely az adakozást láthatja s több efféle fontos kérdés. Ha minden vitás kérdésben a koldus javára történik döntés, akkor a külügyek ügyosztálya utasítja a kar és közismokat, hogy a koldusnak adjanak 10 fillért.

Egy telivér materialista azonban semmit sem ad a koldusnak. Miért? Azért mert míg az ember gondolkodik, sok gondolat és érzelményanyagot fogyaszt. A gondolatanyag pedig áll agyanyagból, az agyanyag véranyagból, a véranyag gyomoranyagból, a gyomoranyag éléskamra anyagból, az éléskamra anyag pénzanyagból. Tehát a gondolatanyag áll pénzanyagból és a pénzanyag nem más, mint vert

gondolatanyag. Szóval a pénz szellem. A mi nem is olyan valószínűtlen tekintve azt, hogy a kinek pénze van, az az emberek rendesen elmésnek, eszesnek, kedélyesnek és minden szellemi tulajdonokkal megáldottnak tartani szokták. Ha pénz szellem, akkor a régi viszály, mely pénz- és szellem arisztokracia között dúl, ki van egyenlítő, akkor tagadhatatlanul kötelessége mindenkinek, aki valódi műveltségre igényt tart, hogy pénzt, pénzt és elsősorban csak pénzt szerezni törekedjék.

Ha a pénz szellem, akkor meg is van magyarázva, hogy miért nem ad a telivér materialista a koldusnak alamizsnát? Nem kellett-e megfontolnia, adjon-e valamit, vagy sem? Vajjon a megfontolás műveléséhez nem használt-e el gondolatanyagot, érzelményanyagot és mindenféle más anyagot? Vajjon az elhasznált anyagot s így a pénzanyagot nem kell-e ujjakkal pótolni? Vajjon a koldus, aki a materialista gondolat- és érzelményanyagát igénybe vette, működésbe hozta, nem került-e már ez által is többjébe 10 fillérnél, mely összegnél többet alig igényelhet egy koldus? Vajjon nem nagylelkű-e a materialista, ha a koldustól nem követeli a ráparazolt anyagot többet megtérítéséért, hanem a helyett a legközelebbi vendéglőbe betér, hogy egy fatányéros és bor mellett a gondolat és érzelményanyagot szenvedett veszteséget helyrelopótolja? Ki kételkedik még szavaiban, ha azt mondom, hogy a materialista azzal, hogy nem az alamizsnát a koldusnak, nagylelkőséget gyakorol? Van-e ezek után egyszerűbb találmány a materializmusnál?

nincs a legelő állatnak semmiféle védelme. Felmegy nyár elején, rossz telelét után soványan és kiéhezett s lejön nyár végén majdnem ugyanoly állapotban. Kitéve az idő viszontagságainak, másként nem is lehet. Az fogja hát betetőzni a legelőjavítási munkálatokat, ha istálló épül minden távoleső legelőn, hol a felhajtott állat védelemre talál s ha valamelyes szénatermése is lesz a legelőnek, miből az állat olyan napokon, a mikor eső vagy hó miatt kint nem legelhet, az istállóban táplálkozhatik. Az istálló faanyagát a birtokosság adja, a minek rendszerint bővíben is van, az építéssel járó pénzkidadás ismét ama segítyből nyer fedezetet, a mint Darányi volt földművelésügyi miniszter a Székelyföld legelőin e munkálatokra engedélyezte.

Igy alakul át lassan a Székelyföld egész legelőgazdasága, mert ha az atalakítás állami segítséggel s hogy úgy mondjuk, hivatalból nem is lesz minden közbirtokosság legelőjén keresztülvihető, lehetetlen, hogy a jó példa ne találjon követőkre, s hogy vagyonosabb közbirtokosságok saját erejükből maguk ne igyekezzenek legelőiket megjavítani. Hosszu idők mulasztását ez sem pótolhatja, de jobb később mint soha megkezdeni s bizony nagyon is itt volt már az ideje.

NAPI HIREK.

— **Esküdtbírosági elnökök.** A közdivásárhelyi kir. törvényszékhez az 1904-ik évre esküdtbírosági elnökül a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke kijelölötte: Solim Miklós kir. törvényszéki elnököt elnökül, Elekes Béla kir. ítélőtáblai bírói em- és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót pedig elnökhelyette ül.

— **A Vigadó bérlője.** A közdivásárhelyi új „Vigadó“-t, a színház kivételével, a f. hó 2-án tartott árverés alkalmával több pályázó közül 4001 K. és 2 fil. évi haszonbérleti összegért Özv. Janosó Dénesné sz. Pap Ilonka asszony, ki a Vigadó helyén korábban létezett „Cserey“-vendéglőt is évtizedeken át bírta, — vette ki haszonbérbe.

— **Husz új alapítvány árvaházunknak.** A háromszékmegyei „Erzsébet“ árvaleány nevelő intézet harmincegy év óta büszkén hirdeti a nemes szívű ember barátok áldozat készségét. A szeretet alkotta, és az tartja fenn ma is. E város és a vármegye művelt lelkű főgyökösösége állott őrt, ez intézet élete felett és honleányai önrizzel hirdetik, hogy: „A mi legbiztosabb tökélnk nem pénzűnk s nem kötvényünk, hanem a közönség élő részvéte, a művelt emberek szeretete. E tőke kamatai nem zárkozhatnak el előttünk, mindaddig, míg azokat intézetünk megérdemli. Ettől felni annyi volt a, mint a magyar nemzet hamánizmusában kételekedni.“ A

A materializmus kitalálta, hogy az ember lelke csak anyag, tehát nem lehet halhatatlan. Mert csak az agyvelőnek van az a tulajdonsága, hogy lélekanyagga alakulhat át. Már pedig, ha az ember meghal, az agyvelő is enyészetnek indul és feloszlik szervetlen alkatrészeire, melyek nem képesek emberi lelket kiválasztani magukból. Mert méltóztatik tudni, hogy a lélek és a gondolat a materializmus szerint csak olyan váladéka az agynak, mint pl. az izzadság a bőri, vagy a címtromsav a cítmögé. Az agy tehát a halál után feloszlik, alkatrészei most új pályafutást kezdenek. S miután szeméten, trágyán, növényeken, állati- és emberi gyomrokon keresztül szerencsésen végigfutottak, újból részük lehet abban a megtiszteltetésben, hogy emberi agyvelő és lélek előállításában közreműködhetnek s valamikor ismét lélekké lehetnek.

Semmi sem örök, csak a változás! Semmi sem halhatatlan, csak a megsemmisülés törvénye. Tehát a materializmus is elismer egy halhatatlan dolgot, igaz, hogy ez a megsemmisülés, de hát ezen nem lehet segíteni, mert ha mindnyájunkat felakasztanak is, egynek mégis csak hátra kell maradnia a hóhérnak, aki az utolsó felakassza. A materializmus hóhérja a megsemmisülés, ez azért halhatatlan, mert nem lesz, aki felakassza!

Eddig azt hittük, hogy szabad akaratunk van. Tévedtünk. Hiszen az akarat is csak egy megnyilatkozása az anyagnak. Minden egyes szellő, nap-sugár, lélegzetvétél, mindenekelőtt azonban minden egyes étkezés testünk anyagát megváltoztatja s ez

dicső mult alkotásait a méltó utódok híven fenntartják, és honleányai igazszeretettel sorakoznak azon táborba, mely a szegény védtelen székely árvaleányok megmentésén, felnevelésén fáradozik. Ifj. Tó Istvánné és Dr. Török Andorné öngyáságák szives felhívására az intézet alapító díszes sorába léptek: Ifj. Kovács János birtokos és neje Török Mari 200 K.-val, Benkő István és neje Nagy Iona 100 K.-val, Nagy Dénes főrgyáros és neje Sebesi Róza 100 K.-val, Dézsi Bálint birtokos és neje Kovács Amál 100 K.-val, Dr. Bodor Ferencné, kir. közjegyzőné 50 K.-val, Ifj. Nagy Ferencné műmálmol tulajdonos 50 K.-val, Dr. Dávid Jánosné városi főorvosné 50 K.-val, Nagy István birtos és neje Csiszár Mari 50 K.-val, Dr. Szentpéteri Bálintné körorvosné 50 K.-val, Fejér Károlyné birtokosné, kereskedőné 50 K.-val, Dr. Török Andorné polgármesternő 50 K.-val, Kiss Lajosné kir. telegkönyvezetónő 50 K.-val, Elekes Béláné kir. táblabíróné 50 K.-val, Kovács Dánielné városi tanácsosné 50 K.-val, Özv. Szvoboda Béláné vezteigintézetű igazgatóné 50 K.-val, Szűcs Károlyné főrgyárosné 50 K.-val, Dobál Lajosné kereskedőné 50 K.-val, Ifj. Kupán József kereskedő 50 K.-val, Dr. Vargha Béla városi tisztű ügyvéd 50 K.-val. Ilyen nemes eszelekedet előtt a hála és tisztelet szent érzetével hajlunk meg és benső meleg érzettel tolmácsoljuk a védtelen szegény kis árvák alázatos köszönését, az intézet előjáróságának őszinte elismerését egy a buzgó gyűjtők, mint a kegyes adakozók előtt. A szeretet Istené örkődjék drága életük felett, hogy mint a jótékonyosság anyulai még évtizedek hosszú során juttathassanak földi buzgó munkásságuk gyümölcséből a szegények felsegélésére, a szerencsétlenek könnyeinek letörölésére a mostanhoz hasonló áldozatokat. A háromszékmegyei „Erzsébet“ árvaleány nevelő intézet nevében. Közdivásárhely, 1903. dec. 4 én. Gróf Mikes Árminné intézeti elnök. Nagy Károly intézeti igazgató.

— **Papi beköszöntő.** Ó sz Lázár, Karatna új ref. lelkesze jövő vasárnap (dec. 13 án) fogja beköszöntőjét megtartani. Beiktató beszédet Bodor Géza esperes fog mondani. Beiktatás után az új papi lakban közebédet, este tánevigalmat rendez az egyház-közszeg az új pap tiszteletére.

— **Halálozás.** Részvétele közöljük, hogy tarcsafalvi Pálffy Miklós, nyug. m. kir. pénzügyigazgató-sági számtanácsos, Kovásznán, 1903. december hó 5 én rövid szenvedés után, 72 éves korában jobb létre szenderült. Holt teste az anit egyház szertartása szerint Kovásznán, 1903. évi december hó 6-án délután 2 órakor fog örök nyugalomra helyeztetni a halottas házból. Béke poraira!

— **A Gazdasági Egyesület gyűlése.** A legutóbb megtartott választmányi gyűlés iránt igen nagy érdeklődést tanusított a gazdaközönség. A legfőbb

tárgy volt a magyarfajta tehenekre jelentkezők be-terjesztése. 75 jelentkező 130 drb tehen és borjura jelentkezett, a kik kivétel nélkül felterj szettek a m. kir. kormánybiztos ur ő méltóságához. Ezután Dr. Bánffy Zsigmond egy. ügyész indítványa folytán felkértek a jelenlevők, hogy írják össze falukokban azon gazdák neveit, a kiknek 10 vagy 20 fillér kedvezményes áron gyümölcsöt emétre lesz szükségük, hogy az egylet által december 15-ig a m. kir. földművelésügyi miniszteriumhoz a kérés beadható legyen. A jelentkezésnél megjelölendő, hogy az illetőnek miféle fajú és hány darab esemőtere lesz szüksége. A gazdasági Egyesület tagjai ezton is ismételten felkértek, hogy az egylet titkárához minél hamarabb sziveskedjenek a jelentkezők névsorát beküldeni.

— **Meleg tél.** Míg a megelőző héton kemény télre volt kilátásunk, e héten az nagyon kedvezőre változott; kedd óta kedves, meleg őszi napok uralkodnak, úgy, hogy kivált a déli órákban nemesak a télikabátokat, de a felöltőket is nélkülözni lehetett. Csütörtök déliben a hőmérték 15 Cels. fokra emelkedett.

— **Elfogott gyilkos.** Olvasóink emlékezoak arra a gyilkosságra, mely nov. 21-én hajnalban Meksán Gotsmán Ferencné Ince Agnes lett az áldozata. A tettest a esendőségrek hosszas nyomozás után f. hó 4 én sikerült elfogni Compók Elek maksi földműves személyében, ki rokoni viszonyban van a meggyilkolttal s ki most a közdivásárhelyi kir. törvényszék fogházában ül.

Jótékonyág.

Köszönetnyilvánítás és elszámolás.

Kovácsi Bálint id., Dr. Bánffy Zsigmondné, Turóczi Lászlóné, ifj. Nagy Bálint, Janosó Rebeka vendéglős, Boreca Miklósné, Nagy S. Pálné, ifj. Kovács Jánosné, Csiszár Dénesné, Megyaszi Máténé, Benkő Pálné, Nagy Józsefné, Dézsi Jánosné, özv. Csiki Józsefné, özv. Török Bálintné, özv. Nagy Gézőné, Vargha Matild, Kovács Bálintné, ifj. Szűcs Bálint 2-2 véka pityóka.

Özv. Mágori Bálintné, özv. Müller Józsefné, Nagy Istvánné, Kreniczky Árpád, Kreniczky Károlyné, Szabó Jánosné, Welnreiter Jánosné, Farkas Sándorné, Szabó Elekne, özv. Baka Dánielné, özv. Kovács Dánielné, Nagy Pál, Pongrácz János, Fülöp Sámuel, Szűcs János mészáros, ifj. Janosó Dániel, özv. Kovács Sámuelné, Benkő Lajosné 1-1 véka pityóka, özv. Mágori Sámuelné fél véka pityóka.

(Folytatása következik.)

a változás az, mely bennünk folyton folyvást új gondolatokat és akaratokat létrehoz. Akaratunk tehát nem szabad, hanem rabszolga, melyet még egy pohár víz is a maga képére és hasonlóságára átformalhat.

Szabad akaratunk nem lévén, soha sem vagyunk felelősek. Minden, a mi van, anyag. Az anyag jó. Tehát minden a mi van jó. A tolvajnak kell lopni, mert holmi értéktenek anyagok kerültek testébe, melyek az értékesebb anyagokat saját kiegészítésük céljából megkívánják. A stréber kénytelen vele, hogy nála hatalmasabbak előtt földig hajoljon, nála esékélyebbekkel szemben pedig zsarnokoskodják, mert bizonyos anyag került a testébe, mely kényszeríti hogy úgy tegyen, mint az a számtani jel, () mely a nagyobb mennyiség felé minig homoru, a kisebb mennyiség felé állandóan domboru oldalát fordítja.

Mint hogy az étel és ital maga a lélek, melyet naponkint peccsenye, vajaskenyér, pityóka, kolbász alakjában magunkhoz, a jövő legelső és legfontosabb feladata az lesz, hogy a táplálék célrészű megváltoztatásáról és helyes elkészítéséről gondoskodják. Mindenekelőtt meg kellene tudnunk, hogy az eddigi materialisták mit ettek, ittak, hogy mi is gondolkozásban hozzájuk hasonlóak lehessünk. Azokat az idealistákat pedig, kik eztonul is lelkiismeretről, szabad akaratról, a lélek halhatatlanságáról álmodoznak, szigorú diéta alá kell vennünk, mert immár kétségtelen dolog, hogy afféle filozofálások, okoskodások és álmodozások vagy tulbő, vagy tulsovány. táplálkozásból erednek és ülő életmódból erednek. Kant és Leibnitz azért voltak oly nagy bölcselek mert az

előbbi nagyon falánk és nyalánk ember volt, az utóbbi pedig annyira szokott volt elmélyedni irataiba, hogy sokszor elfelejtett ebédelni és vacsorálni. Mindkét állapot hiba és ebből a hibából származik a hibás gondolkodás. — A mult nagy férfiat is sokkal jobban tudnók megismerni, jellemüket megfejteni, ha tudnók, hogy mivel táplálkoztak, de most már nem lehet segíteni, mert történetiróink lényegtelen dolgokról köteteket írtak össze, a hősök ételéről s italáról, tehát a lényegről alig tesznek említést. No de se baj, a multért most már kárpótolhatjuk magunkat a jövőben. Megfigyeljük ugyanis, hogy jelenkori nagy költők, államférfiak, hadvezérek, nagy híres szépségek, jó háziasszonyok, kiváló énekesnők mivel szoktak táplálkozni. Ha aztán azt akarjuk, hogy funkból államférfiu, leánvunkból tábornokné legyen ilyenemű táplálékot adunk be neki. Ilyenformán a multal szemben a jövőnek az az előnye s lesz, hogy míg a multban költőket, államférfiakat, hadvezéreket, szépségeket és jó háziasszonyokat legtöbnyire a véletlennek köszönhettek és rendszerint akkor nélkülöztek leginkább, mikor legjobban rájuk szorultak volna: a jövőben egyszerűen termelni fognak ilyen kitünőségeket, arnyit, a mennyi és akkor a mikor épen kell. Akkor majd nem lesz annyi nyugdíjazott miniszter, mert már kiskoruktól fogva úgy táplálják majd a leendő minisztereket, hogy élet-hossziglan kibírják a miniszterséget és az obstrukciót! Mennyit fognak az államok akkor megspórolni!

(Vége következik.)

724—903. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kovásznai királyi járásbírósa 1903. évi V. 368/2. sz. végzése következtében Dr. Bartha Imre ügyvéd által képviselt Lőcsei Teréz s társai javára, Lőcsei Zsigmond ellen 1000 K. s járuléka erejéig 1903. évi szept. hó 19-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján már lefoglalt és 685 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szekerek, széna, ló, borjúk fejős tehének és tűzifa, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kovásznai királyi járásbírósa 1903. évi V. 368/2 számú végzése folytán 1000 korona — fillér tőkekövetelés, ennek 1903. évi május hó 9-ik napjától járó 5 szá-

zalékos kamatai, $\frac{1}{3}$ százalékos váltó díj és eddig összesen 233 kor. 30 fillérben biróilag már megállapított, költségek erejéig Papole községében a Lőcsei Zsigmond házában leendő eszközésére 1903. évi decz. hó 7 ik n. d. u. l. órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsíron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kovásznán, 1903. évi november hó 15. napján.

(234. 2—3.) **Sylvester Károly,**
kir. bírósági végrehajtó

858—1903. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kézdivásárhelyi kir. járásbírósa 1903. évi V. 813/2 számú végzése következtében Dr. Bábózh Vendel kézdivásárhelyi ügyvéd által képviselt Ifj. Bándi István k.-vásárhelyi lakos javára, Vajna Béla és neje kézdivásárhelyi lakosok ellen 192 korona 91 fillér s járuléka erejéig 1903. évi november hó 10-ik napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 665 korona — fillér becsült következő ingóságok, u. m. összes házbútorok, függönyök, gárniszok, tükör, függő lámpák, satur tükör, ruhaállvány és vadászfegyver táskaival stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a k.-vásárhelyi kir. járásbírósa 1903. évi V. 813/2 számú végzése folytán 192 K. 31 fill. tőkekö-

vetelés ennek 1903. évi október hó 1 napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}$ % váltó díj és eddig összesen 58 K. 60 fill. biróilag már megállapított költségek erejéig, a kézdivásárhely városi tanács előtti esetleg a helyszínen leendő eszközésére, 1903. évi december hó 10-ik n. d. e. 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsíron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt K.-vásárhely, 1903. évi nov. hó 28. napján.

(243. 1—1.) **Mánya Ágoston,**
kir. bírósági végrehajtó

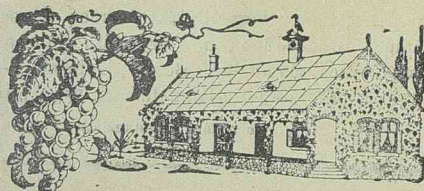
Kiadó lakás- és istálló helyiség.

A Kézdivásárhelyi Takarékpénztár tulajdonát képező azon lakás, melyben jelenleg Pitróff Lajos cukrász helyisége van, az Olvasó Egylet alatt és a volt „Nemzeti Szálló” szin és istálló helyiségei, a takarékpénztár udvarán, 1904. évi április hó 24-től kezdődőleg

egy vagy több évre kiadó.

Értekezhetni lehet minden köznapon a takarékpénztár helyiségében az igazgatósnál.

244. 1—3.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mindkuszó természetű) mert csak az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala me lett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek stb. a legrinkább dísz, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelező lapon tudatja

229. 4—20

Cím:

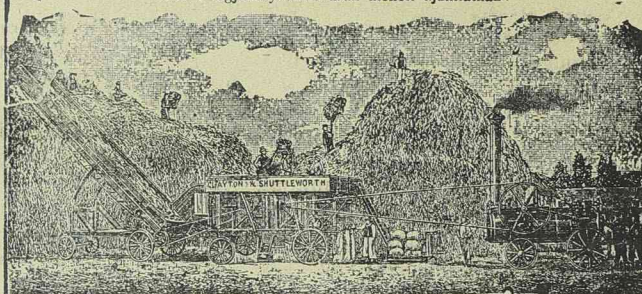
Érmelléki első szőlőültetvénytelep Nagy-Kánya, u. p. Székelyhid.

Cayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váza-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

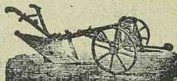
Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 $\frac{1}{2}$ egész 12 lóerős, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”

legjobb sorvetőgépek, zeoskavágók, répvágók, kukorica-morzsológók, daráló, gró-malmok, egystemes aszál-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kiváratra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

(122. 12—18.)

URANOS

Kizárólagos gyártói:

HOCHSINGER TESTVÉREK vegyészeti gyára

BUDAPEST,
VI., Rózsa-utca 85.

-K É K

54. 20—20)

ruha-mosáshoz a legjobb kékítőszert.

— Törvényesen védve. —

Mosóint zetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruha-kékítő.

OLCSÓ ÉS FELÜLMULHATLAN!

kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz el gondó. — 1 n. gy üveg 1*30 kor. 1/2 üveg 1 kor.

KAPHATÓ MINDENÜTT!

Utánzatoktól óvakodjunk!